

Hoe schiet ik wortel?

Rechtenvrij interview met Joenoes Polnaija, Tara Hetharia en Jefta Tanate

Door Brechtje Zwaneveld

Kelapa Muda betekent jonge kokosnoot in het Maleis. Zo'n kelapa muda valt uit een boom, reist over zee naar een volgend eiland, spoelt aan op een strand waar niets anders groeit en precies daar schiet hij wortel. Met de voorstelling *Kelapa Muda* onderzoeken drie theatermakers hun Molukse afkomst. Acteurs Joenoes Polnaija en Tara Hetharia, en danser Jefta Tanate duiken in hun persoonlijke geschiedenissen die – zoals de verschillende eilanden van de Molukse archipel verbonden worden door de zee – samenkomen in hun verscheidenheid. *Kelapa Muda* is een voorstelling over de plek die thuis is, wortels die leven geven, en verschillen die een cultuur verrijken.

Hoe is het idee voor deze voorstelling ontstaan?

Joenoes: 'In 2026 is het 75 jaar geleden dat Molukse militairen uit het KNIL onder valse voorwendselen naar Nederland zijn gehaald. Het idee van 75 jaar Molukse geschiedenis in Nederland is dubbel voor mij. Waar ik – als derde generatie in Nederland – mee worstel, is dat er nog altijd veel over ons wordt gesproken en gemaakt, maar niet met ons. Dat wil ik veranderen. Ik wil met deze voorstelling laten zien hoe een mens – niet per se een mens met een Molukse achtergrond, maar elk mens – zoekt naar een plek die 'thuis' is. Thuis is voor mij niet alleen waar je vandaan komt, maar ook waar je wil zijn. Om thuis te komen, moet je in beweging blijven, moet je de geschiedenis erkennen en dan verder gaan, vooruitkijken naar de toekomst. Elke Molukker in Nederland heeft een bepaalde bagage uit het verleden, maar we zijn allemaal meer dan die bagage alleen.'

Tara: 'Bij het verhaal van Molukkers in Nederland wordt vaak gedacht aan 1951. Voor een groot deel is dat ook het startpunt, maar niet voor iedereen. Er zijn veel meer perspectieven. Alleen al voor ons drieën is de startdatum van onze familiegeschiedenis in Nederland verschillend en onze Molukse wortels liggen ook op allemaal verschillende Molukse eilanden die soms wel duizend kilometer bij elkaar vandaan liggen. Wij willen in de voorstelling ruimte geven aan al die verschillende perspectieven en gaan daarom zelfs nog verder dan 1951 terug, verder dan de periode voordat de Nederlanders voet aan wal zetten op de Molukse eilanden.'

Jefta: 'Onze Molukse achtergrond heeft voor ons alle drie ook een andere plek ingenomen in hoe we zijn opgegroeid. Joenoes is echt in de Molukse gemeenschap opgegroeid, Tara leerde dat ze Indisch was, uit Java met een Molukse achternaam, maar is pas toen ze volwassen was op zoek gegaan naar haar Molukse wortels. En ik heb altijd met één been in de Molukse

gemeenschap gestaan en met één been erbuiten, omdat mijn vader op zijn achttiende de Molukse wijk heel bewust verliet. Ik kwam er als kind en nu nog, bij familie. Maar heb er zelf nooit gewoond. Sommige dingen uit de Molukse cultuur zijn vertrouwd en herkenbaar voor me, maar andere helemaal niet. Is dat erg? Wat is het dat mij Moluks maakt en hoe verhoud ik me daartoe?’

Tara: ‘Wij vinden herkenning en gezamenlijkheid bij elkaar, met juist deze verschillende perspectieven. En soms botsen die perspectieven. Dat laten we ook nadrukkelijk zien in de voorstelling. Omdat we geloven dat al die verschillen juist een rijkdom laten zien.’

Hoe maken jullie van die persoonlijke verhalen theater? Wat voor soort voorstelling is het?

Joenoës: ‘Schrijver Maarten van Hinte heeft onze persoonlijke zoektochten verwerkt tot een tekst. Onze geschiedenissen, verhalen die we belangrijk vinden, de bredere historische context en de dans- en bewegingsscènes die Jefta heeft gemaakt vanuit zijn kennis van moderne danstechnieken en traditionele Molukse dans, zijn met elkaar vervlochten. Het zijn allemaal losse verhalen en scènes, als eilanden, die samen een geheel zijn en laten zien dat wij Moluks zijn, dat wij hier zijn en hier blijven, dat onze wortels daar liggen, maar ook hier, dat onze kinderen hier wortel mogen schieten, dat we verschillen, niet allemaal passen in het dominantie 1951-verhaal, dat we weten wat we waard zijn en dat we dat niet hoeven te bewijzen.’

Bewijzen aan de niet-Molukse gemeenschap of ook aan de Molukse gemeenschap?

Tara: ‘Allebei. Het gaat erom dat alle verhalen er mogen zijn, dat niemand minderwaardig is. Dat zit natuurlijk door de koloniale geschiedenis heel diep.’

‘Maar ook binnen de Molukse gemeenschap ervaren wij (Joenoës, Jefta, Tara) soms dat we onszelf een minderwaardigheidsgevoel opleggen. Daar willen we onszelf van ontdoen en erkennen dat we allemaal onze eigen verhouding hebben met onze Molukse afkomst. Dé Molukse geschiedenis bestaat voor ons niet. Daarom delen we deze verhalen in de voorstelling. Om te laten zien hoe wij ieder op onze eigen manier omgaan met het Moluks-zijn in Nederland – met de worstelingen en twijfels, maar ook met de schoonheid, het vertrouwen en de verbinding die wij daarin ervaren. We vinden het belangrijk om daar ruimte voor te maken en te laten zien dat al die verschillende verhalen er mogen zijn.’